

A POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVRŐL SZÓLÓ T/5949. SZÁMÚ TÖRVÉNYJAVASLAT EGYES RENDELKEZÉSEIRŐL

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet (TASZ) álláspontja a Polgári Törvénykönyv javaslatának az egyes személyhez fűződő jogok fejezetéhez fűzött véleményét tartalmazza.

I. A törvényjavaslatról általánosságban

➔ A TASZ üdvözli a kódex rekodifikációját, az új Polgári Törvénykönyv Parlament elé terjesztése rendkívül fontos lépés. A kódex kidolgozása során megvalósult egyeztetési folyamatot és a szakmai fórumokat a TASZ példaértékűnek tartja, jelen álláspontjában a személyhez fűződő jogokhoz és a cselekvőképességhez kíván hozzászólni, ahol még módosításokat tartana szükségesnek.

➔ A TASZ aggodalmának ad hangot, hogy a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény szabályainak módosítására nincs jogalkotói szándék. A Ptk. szabályai így továbbra is olyan szabályozásra utalnak vissza, amelyek a sajtópiaci és kommunikációs technológiai változások miatt tarthatatlanok, ezzel alapvetően fenntartva a sajtószabadságot korlátozó törvény szabályait. A rossz definíciók miatt azok **a sajtótudósításra vonatkozó rendelkezések, amelyek a felelősség alól mentesítik a sajtóorgánumokat, csak a nyomtatott sajtóra, a televízióra és a rádióra vonatkoznak, az internetes sajtóra azonban nem.**

➔ A személyhez fűződő jogok védelmére, és azok megsértésre vonatkozó szabályok, valamint a bírói gyakorlat szerint **a közszereplők, a közfeladatot ellátók és a közhatalmat gyakorlók helyzete és megítélése ellentmondásos.** Sem a jogalkotó, sem a jogalkalmazó nem következetes a különböző típusú szereplők személyiségi jogaival kapcsolatban felmerülő kérdések esetén: a három kategória gyakran összemosódik, ami jogbizonytalanságot eredményez. Ezt a hiányosságot a törvényjavaslat sem pótolja.

➔ **A TASZ támogatja a sérelemdíj bevezetését, ugyanakkor fenntartásokat fogalmaz meg a sérelemdíjnak a szerzői jogi jogsértésekkel kapcsolatban történő bevezetése tekintetében.**

➔ Az átalakuló gondnoksági szabályok kapcsán a TASZ leszögezi, hogy **az új Polgári Törvénykönyv a fogyatékossgal élő lakosság jogegyenlősége irányában tett fontos és nélkülözhetetlen lépés. Álláspontunk szerint a támogatott döntéshozatal modelljének kodifikálása az új Polgári Törvénykönyv vonatkozó szakaszainak legnagyobb erénye, amely a mentális zavarokkal élő személyek teljes jogú állampolgársága irányában tett nagy jelentőségű változtatás.** Fontosnak tartjuk ezért, hogy egy meghatározott – a jogbiztonság alkotmányos elvének megfelelő – átmeneti periódust követően valamennyi érintett személy e formában kapjon támogatást és segítséget, és ennek megfelelően a cselekvőképesség korláto-

zásával ötvözött gondnokság alá helyezés intézménye hosszú távon szűnjön meg. **Javasoljuk, hogy a Polgári Törvénykönyv lehetőség szerint rögzítse az újabb határidőt, s a közeljövőben kezdődjék meg az átmenetet meghatározó szakmai és szakmapolitikai egyeztetés.** A teljes váltás számos szociálpolitikai és munkajogi módosítást igényel, ezek hatékony előkészítése és kivitelezése érdekében minél hamarabb meg kellene kezdeni a szükséges egyeztetéseket. **A TASZ fontosnak tartja továbbá, hogy a jelen törvényjavaslatról folyó diskurzus során induljon el a választójoggal kapcsolatban a szabályozás reformjának tervezése, különösen a korlátozottan cselekvőképesek tekintetében [Alkotmány 70. § (5)].**

II. A törvénytervezetről részletesen

2: 22. §
[Kiegészítés]

Köznapi tapasztalataink és a közelmúlt – empirikus kutatásokra alapozott, társadalomtudományos bizonyítékokat felsorakoztató – kutatási eredményei szerint a gondnokság alá helyezés mögött igen sok esetben az érintett személy bentlakásos szociális intézménybe való beutalásának szándéka húzódik meg. Ezekben az esetekben az érintett személy gondnokság alá helyezésének valós motivációja, hogy a

fogyatékossgal vagy mentális zavarral élő személyt helyi közösségből eltávolítják, és eredeti lakóhelyétől távol helyezték el.

☞ Mivel a jogszabály jelenlegi állapotában nem nyújt garanciát e – tudomásunk szerint tömegesen előforduló – jogsértések kivédésére, **javasoljuk, hogy a törvényjavaslat mondja ki, hogy bentlakásos szociális intézményi elhelyezése tekintetében, vagyis lakóhelye megválasztásának vonatkozásában a korlátozottan cselekvőképes felnőtt korú személyek is szabadon dönthetnek, azaz e tekintetben minden felnőtt korú állampolgár teljes jogú döntési szabadságot élvez.**

2:76. §

[A fogyatékos személyek jogvédelme]

A fogyatékos személyek védelmével egyetértünk. Ugyanakkor a magyar jogalkotó szinonimaként használja a fogyatékos, a fogyatékossgal élők és a fogyatékkal élők kifejezést. Álláspontunk szerint a jogalkotónak a jogértelmezés egységessége érdekében tisztázni kellene, hogy milyen terminológiát használ fogyatékkal élő társaink meghatározására, úgy, hogy figyelembe veszi az érintettek önmeghatározását.

2:78. §

[Az egyenlő bánásmód követelménye]

A 2:78. §-ban foglaltakkal egyetértünk.

2:79. §

[Néviseléshez való jog]

A néviseléshez való jog megsértésére vonatkozó rendelkezésekkel egyetértünk, azonban a közszerepléssel kapcsolatos problémákat a 2: 93. § pont alatt tárgyaljuk, ezek részben érintik a néviselés kérdéskörét is.

2:80. §

[A jóhírnévhez és a becsülethez való jog]

A 2:80. § példálózó felsorolást ad a jóhírnév megsértésre vonatkozóan. Ezzel szemben a becsülethez való jog értelmezésével a jogalkotó adós marad. A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhír-

név és a becsület védelmére. A becsület védelmére vonatkozóan az indoklás kiemondja, „a hírnév sérelmét csak a valóság-nak nem megfelelő tényközlések valószínűsítik meg, ezért az értékítélet, bírálat, óhajok kifejezése a jóhírnév megsértésé-ként csak akkor jöhet szóba, ha legalább burkoltan tényállítást tartalmaznak. A közlés természetesen ennek hiányában is lehet a becsületet vagy az emberi méltóságot sértő.” Álláspontunk szerint a jogalkotó túlságosan szűkre szabja a véleménynyilvánítás határait, hiszen a tényállítás nélküli értékítélet a véleménynyilvánítás védett határain belül kell legyen. A jóhírnév és becsület védelmével a 2: 93. § szakaszhoz fűzött véleményünkben foglalkozunk részletesen.

A közhatalmi jogkörben vagy közhatalom gyakorlásával összefüggésben, jogszabályban vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközében meghatározott eljárás során tett nyilatkozat a jóhírnév és a becsület védelme esetében álláspontunk szerint nem oszthatja a meghozott döntés, intézkedés sorsát. Ugyanis a nyilatkozat nem a közhatalom gyakorlása során használt eszköz, ez megalapozhatja a jóhírnév és becsület sérelmét. A pontatlan megfogalmazás miatt nem egyértelmű, hogy az eljárás során tett nyilatkozat esetén az alanyi kör miként értelmezendő (az ügyfél, eljárás alá vont személy stb.), ezért ennek pontosítását javasoljuk.

2:81. §

[Védelem a gyűlöletbeszéd ellen]

A Polgári Törvénykönyvben foglalt javaslattal érdemben azért nem foglalkozunk, mert a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos álláspontunkat az Országgyűlés előtt lévő, az ember méltóságát súlyosan sértő egyes magatartásokkal szembeni védelem érdekében szükséges jogérvényesítési eszközök biztosításáról szóló T/6219. számú törvényjavaslattal kapcsolatban részletesen kifejtettük (http://tasz.hu/hu/politikai-szabadsagjogok/allaspont_29).

☞ Álláspontunk szerint a 2: 81. § aránytalanul korlátozza a véleménynyilvánítás szabadságát, hiszen nem veszi figyelembe, hogy mely csoportokat illet meg védelem, nem veszi figyelembe a véleménynyilvánítás helyét, módját és körülményeit. Nem

differenciál a javasolt szabályozás a sértetti kör szempontjából sem.

2:83. §

[A személyes adatok védelméhez való jog]

A (2) bekezdés nincs összhangban a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) terminológiájával. A (2) bekezdés kimondja, hogy „A személyes adatokhoz fűződő jog megsértését jelentő különösen a személyes adat jogosulatlan megszerzése, kezelése, illetéktelen személlyel való közlése vagy nyilvánosságra hozatala.” Az Avtv. 2. § 9. értelmező rendelkezése kimondja: az adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is. **Egy példálózó felsorolásban együtt szerepeltetni az adatkezelést néhány más magatartással, amik valójában szintén adatkezelésnek minősülnek, nem szerencsés.**

2:86. §

[Az üzleti titokhoz való jog]

A 2: 86. § (3) szerint „az, aki az államháztartás valamely alrendszerével pénzügyi, üzleti kapcsolatot létesít, kérésre köteles a jogviszonnyal összefüggő, és a (2) bekezdés alapján közérdekből nyilvános adatokra vonatkozóan tájékoztatást adni. A felvilágosítás oly módon is történhet, hogy az adatokat honlapon vagy a hirdetményi lapban teszik közzé.” Álláspontunk szerint a felvilágosítás nem történhet honlapon vagy hirdetményi lapban való közzétételével, ugyanis a tájékoztatás esetén – összhangban az Avtv. szabályaival – az ilyen adatokat egyéni igénylés esetén kötelező megadni. Magyarországon a lakosság több mint a fele nem rendelkezik internethozzáférés-

sel, nem elegendő az elektronikus úton, sem az ellenérték fejében, nehezen hozzáférhető hirdetményi lapokban történő közzététel. Az adatigénylés esetében a kért formátumban teljesíteni kell.

➔ **Ebben az esetben elegendő lenne, ha a felvilágosításra vonatkozó követelmény esetén a jogalkotó utalna az Avtv. és az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény szabályaira, és kivenné „az oly módon is történhet” kitétel.**

2:89. §

[A sajtó-helyreigazítás szabályai]

A 2: 89 § és a 2: 92 § szakaszokban a jogalkotó speciális szabályokat alkotott a sajtóra vonatkozóan, azonban figyelmen kívül hagyta a – az általunk elhibázottnak tartott – sajtóról szóló 1986. évi II. törvény értelmező rendelkezéseit, amelyekbe sem az általános jogértelmezés, sem a bíróság gyakorlata szerint nem férnek bele az internetes sajtótermékek.

Az Stv. 20. § 1.-3. pontok szerint, három értelmező rendelkezésének összeolvasása szükséges.

- 1. sajtó:** az időszaki lap, a rádiózásról és televíziózásról szóló törvény szerinti műsorszolgáltató és a hírügynökség;
- 2. sajtótermék:** az időszaki lap egyes lapszámai, a rádió- és a televízióműsor, a könyv, a röplap és az egyéb szöveges kiadvány – ide nem értve a bankjegyet és az értékpapírt –, a zeneművet, grafikát, rajzot vagy fotót tartalmazó kiadvány, a térkép, a nyilvános közlésre szánt műsoros filmszalag, videokazetta, videolemez, hangszalag és hanglemez, továbbá bármely más tájékoztatást vagy műsört tartalmazó, nyilvános közlésre szánt technikai eszköz;
- 3. időszaki lap:** az a napilap, folyóirat és egyéb lap, valamint ezek melléklete, amely egy naptári évben legalább egyszer megjelenik, azonos címmel és tárgykörrel kerül kiadásra, évfolyamszámmal, sorszámval, keltezéssel van ellátva, és akár eredeti szerzői alkotás-ként, akár átvett fordításként az újságírói, az írói vagy a tudományos műfaj

körébe tartozó írásművet (hírt, tudósítást, cikket, riportot, tanulmányt, verset, elbeszélést stb.), fényképet, grafikát, karikatúrát vagy rejtvényt közöl.

Mint látható, az időszaki lap fogalmába az internetes sajtótermék nem tartozik bele, hiszen sem sorszámval, sem évfolyamszámmal nincs ellátva. Ezt a jogértelmezést vallja az Oktatási és Kulturális Minisztérium is, ezért nem veszik időszaki lapként nyilvántartásba, és nem kapnak ISSN számot az online sajtótermékek. Az online sajtó tehát ugyan sajtótermék, azonban nem minősül időszaki lapnak, amiből következően nem is sajtó. Ebből pedig az az abszurditás következik, hogy a sajtótudósításra vonatkozó 2:92. § mentesítő szabályai sem alkalmazhatóak.

➔ **A TASZ álláspontja szerint az Stv. felülvizsgálata halaszthatatlan feladat. Ennek hiányában a törvényjavaslatban a 2: 92. § sajtó fogalmát sajtótermékre kell módosítani.**

2:90. §

[Sérelemdíjra való jogosultság]

A sérelemdíjra vonatkozó (1)–(3) bekezdéssel egyetértünk. Nem értünk egyet azonban azzal, hogy a sérelemdíjat a (4) bekezdés szerint az egyes szellemi alkotások, teljesítmények létrehozóit megillető – külön törvényben szabályozott – személyhez fűződő jogok megsértése esetén is alkalmazni kell. **Álláspontunk szerint a szellemi alkotások megsértése esetén a 2: 88. § e) pontban meghatározott, a jogsértéssel elért vagyoni előny átengedése éppen elég reparáció.** Igen nehezen képzelhető el ugyanis, hogy a szellemi alkotások megsértése esetén külön nem vagyoni sérelem miatt is fel lehessen lépni. A szellemi alkotások védelmére mára jól működő iparággá épült.

➔ Álláspontunk szerint az 1959-es Ptk.-hoz képest az új Polgári Törvénykönyvnek figyelemmel kell lennie a szerzői jogi védelemmel kapcsolatban arra a tényre, hogy a jogsértések esetén elsődlegesen nem a jogkövetkezmények szigorítása (lásd az Országgyűlés előtt lévő, Szerzői jogról szóló törvényjavaslatot vagy a Büntető törvénykönyv vonatkozó módosítását) a megfelelő megoldás, hanem az iparági sze-

replőknek kellene a megváltozott helyzetekhez – különösen az internetes felhasználási módokhoz – igazodó új, elsősorban gazdasági és technikai megoldásokat találniuk.

2:92. §

[A sajtótudósításra irányadó sajátos rendelkezések]

A 2: 89. §-hoz fűzött álláspontunk érvényes a 2: 92. §-al kapcsolatban is.

Egyetértünk azzal, hogy a 2:88 – 91. §-okban foglalt rendelkezések ne legyenek alkalmazhatóak a sajtótudósításokra. Ugyanakkor álláspontunk szerint a szöveghűség önmagában elegendő, nem szükséges az idézet formáját megkövetelni. Az írott sajtó ugyanis a szóban elhangzott beszédek írásba foglalása során a könnyebb érthetőség kedvéért sokszor kénytelen egyszerűsíteni, alanyt, állítmányt meghatározni. Ami ugyanis élőszóban, a szövegösszefüggésben érthető, az írásban sokszor éppenséggel zavaró lehet, és megköveteli a leíró formát.

➔ **Éppen ezért a szöveghűség elegendő kritérium, esetleges jogsértés esetén bírói mérlegelés körébe tartozik, hogy értelmezésen túl többlettartalom is megjelent-e a tudósításban.**

➔ Ugyancsak szükségesnek tartjuk, hogy a sajtó számára adott nyilatkozat is kerüljön a kivételek körébe, amennyiben a 2: 92. §-ban foglalt követelményeknek megfelel.

2:93. §

[A közszereplő jogvédelme]

➔ **A közszereplők jogvédelmére vonatkozó szabályozás álláspontunk szerint elhibázott. A törvényjavaslat jelentős hiányossága, hogy nem tisztázza, nem választja szét a közszereplők, a közhatalmat gyakorlók és a közfeladatot ellátók szerepkörét, nem veszi figyelembe a véleménynyilvánítással érintett ügy természetét és kizárólag a közszereplőkre vonatkozó szabályokat alkot. A közszereplők, a közhatalmat gyakorlók és a közfeladatot ellátók vonatkozásában az alábbi szemléletbeli változással járó rendszer bevezetését javasoljuk.**

A jelenlegi bírói gyakorlat ugyancsak rendre osszemosza a közszereplők és a közhatalmat gyakorlók bírálhatóságának kérdését és elvi alapjait is. Álláspontunk szerint elsősorban a három szerepkör összemosása miatt alakult ki a bírói gyakorlat, a jogelmélet, valamint az Alkotmánybíróság által kialakított teszt közötti ellentmondás. [Lásd például: Schmidt-ítélet, Mitnyan-ítélet, G. Nagyné Maczó Ágnes-ítélet, illetve a témával kapcsolatban lásd Szabó Máté Dániel Nyilvános magánszféra – Hol a határ? című tanulmányát (In Dezső Márta–Kukorelli István (szerk.): Ünnepi kötet Sári János egyetemi tanár 70. születésnapja tiszteletére. Budapest, 2008, Rejtjel Kiadó, <http://szabomat.hu>)].

➡ **A TASZ álláspontja szerint a jogalkotónak figyelembe kell vennie az Emberi Jogok Európai Bírósága által felállított skálát, amely a közhatalom gyakorlóitól a közszereplőkön át a magánszemélyekig felállított rendszerben határozza meg a jogvédelmet. Ugyanakkor a bírói mérlegelés szabadságát is biztosítani kell, különösen a szerepkörökre, a tevékenysége és a kritika közötti viszony intenzitására vonatkozóan.**

A törvényjavaslat továbbra sem szabályozza a közhatalmat gyakorlók bírálhatóságát, ami álláspontunk szerint még szélesebb körben kell érvényesülnön, mint a közszereplők esetére biztosított véleménynyilvánítási határnak. (A 2: 80. § (3) a közhatalmat gyakorlók általi jogsértést szabályozza csupán.) A közszereplők és a közhatalmat ellátók két külön csoportot alkotnak, e csoportok között vitathatatlanul vannak átfedések, azonban egy valóságshow szereplője és egy intézkedő rendőr megítélése eltérő kell, hogy legyen. A törvényjavaslat indokolása szerint a kétféle kategória összemosódik már a jogalkotó szándékában is, ezért a jogalkalmazók igen nehéz helyzetbe kerülnek majd az új Ptk. értelmezése során. Az értelmező rendelkezés álláspontunk szerint helyesen állapítja meg, hogy „ha pl. a sajtó tényfeltáró elemzése – enyhe gondatlanság miatt – tartalmaz ugyan a közlés érdemét nem érintő pontatlanságokat, az írás (műsor) ezen fogyatékoságai nem adhatnak jogi alapot az egyébként a köz érdekét szolgáló

közlés készítője elleni sikeres fellépésre”. Azonban ez a közhatalmat gyakorlókra vonatkozó megállapítás kell legyen, hiszen a tényfeltáró újságírás alig-alig elképzelhetően a közszereplők, sokkal inkább a közhatalmat gyakorlók tevékenységét feltáró eszköz. **A közhatalmat gyakorlók bírálhatósága esetén a türekszűz még magasabban helyezkedik el, hiszen ők nem egyszerűen a közvélemény formálására képesek, hanem másokat jogaik gyakorlásában jogszerűen korlátozhatnak.**

A közfeladatot ellátók képezik a harmadik olyan kategóriát, akiknek a kritikaturési képességük ugyancsak magasabb kell hogy legyen az átlagemberénél. Ezek az emberek azonban sokszor nem közszereplők: orvosok, tanárok, minisztériumi alkalmazottak stb. Az ő tevékenységük – és kizárólag a közfeladattal összefüggő tevékenységük – megítélése során nincs olyan védett kör, ami miatt a kritikát ne kellene túrniuk, ugyanakkor bármely olyan tevékenységük során, ami nem függ össze közfeladatuk ellátásával, az általános szabályok szerint védelem illeti meg őket, feltéve, hogy nem esnek bele más kategóriába.

Álláspontunk szerint a közszereplők, a közhatalmat gyakorlók és a közfeladatot ellátók jogvédelme során figyelembe kell venni, hogy ezek az emberek **saját döntésük alapján** kerültek speciális helyzetbe. A szerepkörök megítélésénél tehát az önkéntes döntés kritériumát figyelembe kell venni. A törvényjavaslat a szerepkörök felől közelíti meg a jóhírnév védelmet és figyelmen kívül hagyja, hogy az **érintett – a konkrét személyt vagy személy tevékenységét kritika tárgyává tevő ügy alapja – kérdés közügy-e. Pusztán a szerepkörök felőli megközelítés nem elegendő kritérium: a szerepkörök mellett az érintett ügyet is vizsgálni kell,** hiszen egy korrupcióval érintett személy kevesebb jogvédelemre jogosult az ügy természetéből fakadóan. Amennyiben e két feltételnek megfelel a sajtó- vagy nyilvánosság előtti közlés, akkor az érintetteknek nincs joguk ahhoz, hogy a kritikával szemben bármilyen jóvátételt követeljenek.

➡ **Az önkéntes döntésen alapuló, a közügyek formálásában való aktív szerepvállalásból az következik, hogy ezeknek az embereknek a legszélsőségesebb kritikát is el kell viselniük, amennyiben tevékenységükkel összefüggésben, vagy akár helyi, akár országos közügyet érintő kérdésről van szó.**

A törvényjavaslatban szereplő szakaszokra vonatkozó álláspontunk

A közszereplő jogvédelmére vonatkozó szakaszok javasolt rendszere álláspontunk szerint továbbra sem oldja meg a közszereplők megítélésével kapcsolatos problémákat. A közszereplők ugyanis – a jelenlegi bírói gyakorlat szerint – akkor is jogosultak személyiségi jogi jogvédelemre, ha közszereplésükkel összefüggésben a sajtó szatirikus véleménye esetében perelnek. **Annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság vonatkozó határozata értelmében a véleménynyilvánítás határai tágabbak közszereplők esetében, a jelenlegi bírói gyakorlat ezzel sajnálatos módon sok esetben ellentétes.**

A tervezett szakasz szerint a közszerepléssel vagy egyéb közéleti megnyilvánulással kapcsolatban megsértett személy esetében a jóhírnév-védelmi intézmények csak akkor alkalmazhatók, ha a jogsértés a sajtó szándékos vagy súlyosan gondatlan eljárása miatt történt. **Ez a szabályozási modell a TASZ álláspontja szerint nem megfelelő, hiszen egy karikatúra, vagy egy karikírozott leírás is szándékosan valósul meg, azonban a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett határán belül mozog.** Ugyancsak hiányosságnak tartjuk, hogy a sajtómegjelenés szabályi mellett a törvényjavaslat nem foglalkozik a **nyilvános közszereplés során tett megnyilvánulások kérdésével.**

Az új, javasolt szabályozás ugyan figyelembe veszi, hogy összefüggésnek kell lennie a közszereplő és a közszereplő jóhírnevét esetlegesen érintő sajtómegjelenés között,

azonban álláspontunk szerint téves megá-
lapításra jut. Ugyanis a közszerepléssel
összefüggésben történő, esetleges jóhírne-
vet érintő sajtómegjelenés csak nagyon
szűk körben korlátozhatja a véleménynyil-
vánításhoz fűződő jogot. Önmagában az a
tény, hogy a sajtó szándékos vagy súlyosan
gondatlan magatartása okozhat jogsérel-
met, nem elegendő. **Igaz lehet ez a köz-
szereplőnek a közszerepléssel nem
érintett magánéletével kapcsolat-
ban, azonban nem alapozhat meg
személyiségi jogi védelmet egy szán-
dékosan torzító kritika, vagy karika-
túra. A közszereplő ugyanis önkén-
tes döntése alapján vált közszereplő-
vé, ebbeli minőségében éppen a köz-
vélemény formáló képessége miatt
köteles többet tűrni, ezért kétféle erő
hat egymással szemben: a közszereplő vé-
delme, és a közvéleményt formáló sajtó.**

Az Alkotmánybíróság a 36/1994. (VI. 24.)
AB határozatban kimondta, hogy „a szabad
véleménynyilvánításhoz való jog által vé-
dett, alkotmányosan nem büntethető véle-
ménynyilvánítás köre azonban a közhatal-
mat gyakorló személyekkel, valamint a köz-
szereplő politikusokkal kapcsolatos véle-
ménynyilvánítást tekintve tágabb, mint más
személyeknél.” Az AB határozata elsősor-
ban a büntetőjogi bírálhatóságra vonatko-
zik, a bíróságok ugyan hivatkoznak az Al-
kotmánybíróság határozatára időnként
polgári perekben is, álláspontunk szerint
ugyanakkor **a jogalkotóra vár a feladat,
hogy a közszereplők esetében a bírál-
hatósági és a kritikátúró képesség ha-
tárait meghatározza, összhangban az
AB véleménynyilvánításra vonatkozó
határozataival.** A törvényjavaslatban
megfogalmazott kritérium ugyan a jelenle-
ginél tágabb teret enged a közszereplők bí-
rálhatóságának, azonban álláspontunk sze-

rint ennél jóval tágabban kell meghatározni
a kereteket. **Így tekintettel kell lenni a
közszerepléssel összefüggő kritikátú-
résre, ami nem a sajtó szándékos
vagy súlyosan gondatlan magatartása
felől megközelítendő kérdéskör.**

➔ **A TASZ álláspontja szerint a köz-
szereplő, a közhatalmat gyakorló
vagy közfeladatot ellátó pozíciójával
kapcsolatos tevékenységének kriti-
zálhatóságának, a közügyek megvi-
tatásának nem lehet gátja a jóhírnév
védelme, olyan emberek esetén, akik
önkéntes döntésük alapján kerültek
olyan speciális pozícióba, aminek kö-
szönhetően a közvéleményt és a
közügyeket befolyásolni tudják.**

Készítette:

dr. Simon Éva

Politikai szabadságjogok programvezető

Kiadta a

TASZ

T Á R S A S Á G A S Z A B A D S Á G J O G O K É R T

2008 OKTÓBERÉBEN

1084 BUDAPEST,
Víg utca 28. I. em. 3.
Tel./Fax: 209-0046; 279-0755
e-mail: tasz@tasz.hu
<http://www.tasz.hu>
Adószám: 18067109-1-42